

„A nyári szél fájdalmas hírt vitt tova szárnyain; geográfusok, földrajztanárok, egykori és jelenlegi tanítványok szerte e hazában, rokontudományok művelői, búcsúzzatok!” E szavakkal kezdjük fájdalmas megemlékezésünket, melyekkel közel fél évszázada búcsúztatta mesterét, Bulla Béla akadémikust az akkor 33 éves Marosi Sándor. Ez év július 5-én, néhány héttel 80. születésnapja és hosszan tartó, nagy

MAROSI SÁNDOR

1929–2009

önfegyelemmel viselt betegsége után Marosi Sándor, az MTA rendes tagja, a *Földrajztudományi Kutatóintézet* (FKI) valóságos megszermélyesítője, a honi természetföldrajz egyik legsokoldalúbb egyénisége, a Somogy, a Mezőföld, a Balaton és a Duna–Tisza köze nagy természetbúvárja rendkívül gazdag, tudományos munkásságban, tartalmas és emberségben példamutató, hosszú élet után csöndben elment közülünk. A magyar tudományos élet megint elvesztett egy kiváló földrajztudóst.

Marosi Sándor egy soltvadkertesi család hetedik gyermekeként látta meg a napvilágot, majd a kiskunhalasi érettségi után 1947 és 1951 között a Pázmány Péter Tudományegyetem földrajz-történelem szakán végezte felsőfokú tanulmányait. Már egyetemi hallgató korában megnyilvánuló tehetségének köszönhetően 1951-ben alapító tagja lett a mai Földrajztudományi Kutatóintézetnek (1952-ig Földrajzi Könyv- és Térképtárnak, 1967-ig Kutatócsoportnak), melynek, mint első és utolsó munkahelyének nyugdíjazásáig, de valójában haláláig munkatársa maradt.

Szinte nincs a természetföldrajznak olyan ágazata, amelyben kiváló munkatársaival (főként Ádám Lászlóval, Góczán Lászlóval,

Pécsi Mártonnal, Somogyi Sándorral, Szilárd Jenővel) együtt ne alkotott volna maradandót. Több száz tudományos mű közül – amelyeket mély tárgyi tudás és világismeret hatott át – kiemelkednek azok, melyek a Mezőföld természeti földrajzával, a magyar természetföldrajz időszerű kérdéseivel, a táj kutatási irányzatokkal és a tájértékeléssel, a Belső-Somogy felszínalaktanával, a domborzat-

nak a gazdálkodásra és a településre gyakorolt hatásaival és a Balatonnal kapcsolatosak, melyek a honi geográfusok, geológusok és a rokontudományok művelőinek legismertebb, legtöbbet idézett alapműveivé váltak. A kezdetben felszínalaktani, 1965-ben kandidátusi disszertációban is összefoglalt kutatásai később komplex táj földrajzi, táj- és agroökológiai jellegűvé váltak. Ezen jelentős mértékben alkalmazott kutatási eredményeit 1980-ban gyűjtötte csokorba és védte meg a *Tájkutatási irányzatok, tájértékelés, tájtipológiai eredmények különböző nagyságú és adottságú hazai típusú területeken* című akadémiai doktori értekezés formájában.

E nagyívű, fáradhatatlan kutatómunka szerterágazó és tartalmas szerkesztői, tudományszervezői-irányítói, tudománynépszerűsítő, és szakmai, közéleti tevékenységgel egészült ki. Alaposságának, anyanyelvünkhöz fűződő mélyeséges alázatának, szeretetének, lenyűgöző tehetségének köszönhetően ő lett az FKI Koch Ferenc igazgató-főszerkesztő által alapított folyóiratának, a *Földrajzi Értesítőnek* (mai nevén *Hungarian Geographical Bulletin*) első szerkesztője, majd 1973 és 2001 között főszerkesztője. Ilyen jellegű tevékeny-

ségét dicséri még az FKI *Földrajzi tanulmányok, Magyarország táj földrajza* sorozatának tagjai mellett számos szakkönyv, atlasz is, melyek közül az 1989-ben megjelent *Magyarország nemzeti atlasza* és az 1990-ben megszületett, szívéhez talán legközelebb álló, Somogyi Sándorral közösen gondozott *Magyarország kistájainak katasztere* emelkedik ki.

Tudományszervezői-irányító feladatköre elsősorban intézetéhez és az MTA-hoz kötődött: például tudományos titkár (1968–1972), igazgatóhelyettes (1973–1993) az FKI-ban, az MTA Földrajzi Tudományos Bizottságának tagja, titkára, alelnöke, majd több ciklusban elnöke (1966-tól), az MTA Doktori tanács földrajzi és meteorológiai szakbizottságának elnöke (1984–1995), az Akadémiai Kutatóhelyek Tanácsának tagja.

Szakmai közéleti tevékenysége elsősorban a *Magyar Földrajzi Társasághoz* (MFT) kötődött, melynek 1952. évi újjáalapításától tagja, később választmányi tagja, 1993 és 2001 között elnöke volt. Az MFT a *Földrajzi Közlemények* szerkesztőbizottságában végzett munkáját, ragyogó szakmai előadásait, a társasági tanártovábbképzésben való aktív szerepét 1970-ben a *Szocialista földrajzért* oklevéllel, 1982-ben *Lóczy Lajos-éremmel*, 1989-ben *tiszteleti tagsággal*, 2003 *tiszteletbeli elnöki* címmel ismerte el.

Több mint fél évszázados szakmai tevékenysége során a magyar természetföldrajz, főként geomorfológia és táj kutatás egyik „nagyköveteként” külföldi tudományos rendezvények gyakori előadója volt, aminek eredményeként számos nemzetközi társaság, egyesület, bizottság, munkacsoport választotta tagjává (például Nemzetközi Földrajzi Unió/IGU, Kárpát-Balkán Geomorfológiai Bizottság, INQUA Löszbizottság, Geomorfológusok Nemzetközi Szövetsége/IAG, Nemzetközi Tájökológiai Szövetség/IALE).

Ilyen nagyívű, lenyűgöző eredményességű szakmai pályafutás állami és akadémiai szintű elismerése sem váratott sokáig magára. 1990-ben megosztott Széchenyi-díjban, 1991-ben megosztott Akadémiai Díjban részesült, 1995-ben az MTA levelező, 2001-ben rendes tagjává választották. 1996-ban megtartott, a földrajzi táj kutatások összetettségéről és alkalmazhatóságáról szóló akadémiai szélfoglaló előadása révén vált az MTA X. (Földtudományok) Osztályának tagjává.

Nagy teljesítőképességű, leplezett érzékenységű, önzetlen geográfus volt. Nem volt a külsőségek embere. Kutatómunkájában a csendben dolgozó tudóst képviselte. A hírnevet és a médiát kerülte. A tényleges hatalom gyakorlásától mindig tartózkodott. Tudományos pályája közepétől több évtizedes igazgatóhelyettesi beosztás után a földrajztudomány szürke eminenciásként tartották számon. Mértéktartó, egyensúlyteremtő, az emberi értékeket mindig előtérbe helyező, munkatársai botlásait megbocsátó, békességtartó és -teremtő ember volt. Nevét hallva a pályatársaknak főként a hűség jutott eszébe, amely élete során az egyetlen munkahelyéhez, az FKI-hoz, a földrajztudományhoz és a családjához való hűséget jelentette. Szerettük benne a puritán, segítőkész, nyílt szívű embert, családfőt és tiszteltük benne az alkotó tudóst.

Munkájára emlékeznek a balatoni turzások, a kataszterbe vett patakok és források, a kitaposott ösvények és utak, hön szeretett hazájának majd minden szeglete. Volt munkatársai, a magyar földrajzos társadalom képviselői, az MTA, különösen a Földtudományi Osztály tagjai kegyelettel őrzik puritán, tudós életművét, szeretetét, barátságát s mindazt, amit örökbe ránk hagytok.

Kocsis Károly
az MTA doktora